

FRANJEVAC O. BEATO BUKINAC, ŽRTVA KOMUNISTIČKE STRAHOVLADE

Stipan Bunjevac

Bože, molim te za svoju dudu, čuvaj ih u ovim teškim vremenima kad im se svašta može dogoditi. Ti znaš da sam ih učila da uvijek budu dobra i čestita čeljad i da nikad ne skrenu s Tvog puta. Pa, ni jedan dan u našoj obitelji nije prošao bez zajedničke molitve ujutro, navečer, prije svakog ilita, kao i bez Pozdravljenja našoj Gospi u podne! Hm, svakaki glasovi dopiru do nas, pa se ja i moj Grga bojimo za našeg Đuru, Matiju i Katu, a posebno za našeg Stjepana, za kojeg bi voljela da nam je barem malo bliže. Najlipši sam dar od Tebe dobila kad je on u našoj franjevačkoj crkvi slavio mladu misu, i samo Ti znaš koliko sam suza tada od radosti prolila. Al, eto, početkom godine u našem je sokaku srušena stara kapelica sv. Ivana Nepomuka, i... ne sluti na dobro. Tko zna što se tamo u Karlovcu događa, a moj je Stjepan još od mali nogu tvrd kad je rič o našoj viri i narodu. Pa neka, fala Bogu da je taki, al moram Ti priznat da me je stra, usprkos tome što sam uvijek molila: 'Neka bude volja Tvoja!' Ne zamiri mi, znam da ćeš me razumit jer tko naš matere mož bolje dokučit od Tebe i Tvoje i naše Majke?« - s tim se mislima zabrinuta Marija Bukinac rođena Vorgić vraćala s mise u svoj skromni dom u Šokačkoj četvrti u Baču 29. lipnja 1946. Kako i ne bi kada su molili sina Stjepana da napusti Karlovac i svoju vjeroučiteljsku dužnost jer se već govorkalo kako je »na meti« novoj tzv. »narodnoj« vlasti zbog velikog utjecaja i ugleda među karlovačkom mladeži. No, on im je smireno poručio kako se ne boji, dodavši: »Vi ćete tamo gore proći nego mi ovdje.« Sve je to, dakako, stara bačka šokica teško primila i svakim su joj se danom gomilale crne slutnje. I dok se približavala kući, uhvatila je iznenada slabost i nesvjesticu, te je pala nasred ulice. Kad su je susjedi donijeli u dvorište i počeli polijevati hladnom vodom, ugledala je bijelu golubicu koja je sletjela na ogradu. Bila je lijepa, pomalo nestvarna, kao i sve golubice ovoga svijeta, ali očito iscrpljena, skupljena i pognute glave. Stara je šokica Marija tog trenutka osjetila silnu bol u grudima i odmah je iz džepa izvadila krunicu počevši moliti. Svi su nazočni malo ustuknuli vidjevši suze u njezinim očima, bili su poprilično zbunjeni ali nisu znali o čemu je riječ. Ona je samo drhtavim glasom tiho izgovorila: »Sine moj, pokoj ti vječni i zagovaraj nas kod Gospodina.« To je svjedočanstvo sredinom prošle godine u Baču, nekadašnjem drevnome crkvenom i vjerskom središtu Bačke, smještenom nedaleko od Dunava, ispričala 73-godišnja Marija Šemuđvarac, još jedina živa nećakinja ubijenoga hrvatskog franjevca o. Beata Bukinca.

Pouzdanu djelo o franjevcima

Bez obzira je li se tada baš sve tako dogodilo ili ne, jedno je sigurno - Stjepan Bukinac rođen je 30. srpnja 1912. u pobožnoj obitelji šokačkih Hrvata u Baču, gdje je završio četiri razreda pučke škole. Zanimljivo je da poneki autori navode

● Zajednička slika nakon mlade mise o. Bete Bukinca u samostanskome dvorištu, na kojoj je na krilu majke uz mladomisnika trogodišnja Marija Šemuđvarac

Golubičin let od Karlovca do Bača

datum njegova krštenja, 31. srpnja iste godine, kao datum rođenja, jer se ta pogreška nalazi u studentskom indeksu, iako u matici krštenih rimokatoličke župe sv. Pavla apostola u Baču pod rednim br. 90 za g. 1912. jasno piše da je rođen 30. srpnja a kršten sutradan. Ta je pogreška nastala, očito, kasnije, najvjerojatnije zbog Bukinčeva duboko proživljenog vjerničkog odnosa prema sakramentu krštenja, kao »novom rođenju«, kojega je on priznavao kao jedino i stvarno rođenje u životu svakog pojedinca. Od djetinjstva je povezan s tamošnjim franjevcima, koji su ga oduševili da krene stopama sv. Franje, te upisuje Franjevačku klasičnu gimnaziju u Varaždinu. U međuvremenu, u srpnju 1928, pisao je onodobnom provincijalu Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu

»Izvjescujemo vas da je presudom ovog suda broj gornji od 25. VI. 1945. Beato Bukinac, sin Grga i Marije r. Vorgić, rođen 1912. u Baču, kotar Odžaci, boravište u Karlovcu, osuđen na kaznu smrti strijeljanjem i trajan gubitak građanskih časnih prava. Presuda je izvršena po višem vojnom sudu i odobrena. Smrt fašizmu - Sloboda narodu!«

da mu dopusti započeti novicijat jer ima, kako je doslovce napisao u zamolbi, »vruću želju da u Vašem redu kao svećenik Bogu što vjernije služim i što više radim za spas svoga bližnjega«. Nakon završene gimnazije bogoslovski je studij započeo

● Obiteljska kuća u Šokačkoj četvrti u Baču, gdje se (u staroj kući) rodio o. Bukinac

Marijine slike o stricu Stjepanu

— Marija Šemuđvarac živi danas sa suprugom u gradiću Baču u Bačkoj. Usprkos poodmakloj dobi vrlo je svježeg duha i pamćenja, rado priča o svojoj djeci koja su u Hrvatskoj, ali i o brojnim detaljima, kojih se još uvijek sjeća, o svojem stricu Stjepanu, franjevcu. Naime, njezin otac Đuro Bukinac najstariji je brat ubijenoga hrvatskog mučenika o. Beata Bukinca. Na mjestu sadašnje kuće nekada je bila stara kuća u kojoj se o. Beato rodio i proveo dio djetinjstva. Posjeduje još i nekoliko starih poštuljanih slika s mlade mise svojega strica na kojima je ona kao trogodišnja curica i koje s ponosom rado pokazuje.

u Zagrebu ali ga nastavlja u Rimu na franjevačkom sveučilištu »Antonianum«. Tamo je 1935. položio svečane zavjete i 22. srpnja sljedeće godine zaređen je za svećenika. Odlikovao se iznimnim intelektualnim sposobnostima te se uz obvezatnu teologiju, filozofiju i latinski jezik služio i talijanskim, njemačkim i francuskim jezikom. Znanstveno se usavršavao iz arhivistike i povijesti, te je položio licencijati i g. 1939. doktorirao iz povijesti s temom »Djelatnost franjevaca u migracijama hrvatskog naroda u 16. i 17. stoljeću«. Jedan od najboljih poznavatelja hrvatske povijesti i kulture u tzv. Bajskom trokutu (Subotica-Sombor-Baja) dr. Ante Sekulić opisat će važnost i vrijednost Bukinčeve disertacije ovim riječima: »Doktorska rasprava je zrelo djelo tada relativno mladog pisca o pitanju koje je složeno. Način obradbe odgovara zahtjevima i stupnju onodobnih

znanstvenih rasprava i pouzdano je djelo o franjevcima i njihovom udjelu u životu hrvatskog puka u Bosni i u krajevima koje je naselio u XVI. i XVII. stoljeću. Jezik je crkvenolatinski, ali su misli jasne« (»Drevni Bač«, Spit, 1978, str. 44).

»U crkvi su širili ustašku propagandu«

Nakon što je služio vojsku u vojnoj bolnici u Mostaru od kolovoza 1939. do veljače 1940, poslan je u samostan u Karlovcu gdje je imenovan vjeroučiteljem u Muškoj realnoj gimnaziji, a godinu dana kasnije, g. 1941, i u tamošnjoj Ženskoj realnoj gimnaziji. Šesnaestoga listopada 1944. postaje i duhovnik u oružanim snagama NDH. Bio je mlad, poletan, pristupačan i otvoren, što je novim komunističkim vlastima, koje su htjele potpuno satrići školski vjeronauk u Karlovcu, zadavalo velike probleme. Stoga su njega i župnika o. Rikarda Ribića, također gimnazijskog vjeroučitelja, početkom lipnja 1945. uhitili pod sumnjom da su ustaški špijuni. Vojni sud IV. vojne oblasti II. armije u Karlovcu podnio je potom optužbu da su »iskorištavali svoj svećenički položaj, širili javno u crkvi i u školi ustašku propagandu«, te da su »uzimali učešća s ostalim ustaškim krvnicima kod donošenja smrtnih i drugih osuda nad simpatizerima NOP. U isto vrijeme oni su vršili i obavještajnu službu za ustaške dželate« (»Narodni list«, Zagreb, 11. VII. 1945, br. 39, str. 7). Franjo Nemet,

suprug Bukinčeve starije sestre Matije, saznajući vijest o njegovu uhićenju, odlazi u Karlovac ali mu vlasti ne dopuštaju da ga posjeti. Uspio je jedino saznati od tamošnjih franjevaca da je vojska nakon upada u samostan poručila o. Beatu da ode s njima, te da mu nije potrebna vesta koju je htio ponijeti jer će se brzo vratiti. Po uvriježenoj komunističkoj praksi u ratu i poraću o. Bukinac je pogubljen na nepoznatom mjestu nepoznatog datuma. Jedini pisani trag o tome je kratka obavijest spomenutog vojnog suda br. 366-45 od 18. kolovoza 1945. obitelji Bukinac: »Izvjescujemo vas da je presudom ovog suda broj gornji od 25. VI. 1945. Beato Bukinac, sin Grga i Marije r. Vorgić, rođen 1912. u Baču, kotar Odžaci, boravište u Karlovcu, osuđen na kaznu smrti strijeljanjem i trajan gubitak građanskih časnih prava. Presuda je izvršena po višem vojnom sudu i odobrena. Smrt fašizmu - Sloboda narodu!« Neumorni i uporni Bukinčev redovnički subrat o. Tomislav Tomiša u brojnim je kasnijim istraživanjima i razgovorima s mogućim svjedocima došao do saznanja da je skupa s o. Ribićem ubijen 29. lipnja 1946. u Jamadolu, današnjem Novom karlovačkom groblju. Usputno vrijedi spomenuti da je o. Tomiša također došao do obavijesti da je i treći franjevac iz karlovačkog samostana, o. Benko Čiga, ubijen kod Svetog Martina pod Okićem. Nakon tih ubojstava komunisti su s olakšanjem mogli ustvrditi kako je postignut uspjeh u eliminiranju vjeronaučne nastave iz karlovačkih gimnazija (v. feljton o Agitpropu u GK br. 21. i 22/2006). I tko zna, možda su doista bijelu golubicu preplašili pucnji iz partizanskih pušaka u lipnju 1946. u Jamadolu uperenih prema o. Bukincu, koji je tih trenutaka molio za svoju obitelj, bačku ravnicu, i sve hrvatske franjevce, pa je iz Karlovca poletjela prema Baču? ■